

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКА МАЙБУТНЬОГО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ,
АСПІРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Випуск 1(13), 2024

Мукачево

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого
засобу масової інформації КВ №23347-13187Р*

Переєстрований у 2024 році, ідентифікатор медіа R30-04573

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-методичною радою Мукачівського державного університету
(Протокол №4 від 16.04. 2024 р.)

Головний редактор:

Гоблик Володимир Васильович – доктор економічних наук, професор, Заслужений економіст України, перший проректор, Мукачівський державний університет

Заступник головного редактора:

Молнар Тетяна Іванівна – голова Наукового товариства студентів, аспірантів, молодих вчених, Мукачівський державний університет

Відповідальний секретар: Мовчан К.М., Мукачівський державний університет

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Кабаций Василь Миколайович – к. ф-м. н., доцент;

Кобаль Василь Іванович – к. пед. н., професор, проректор з науково-педагогічної роботи;

Козарь Оксана Петрівна – д-р. т. н., академік Української технологічної академії (м. Київ), професор кафедри інженерії, технологій та професійної освіти;

Корнієнко Інокентій Олексійович – д-р. психол. н., професор;

Лужанська Тетяна Юрївна – к. географічних наук, доцент;

Малець Олександр Омелянович – д-р. і. н., професор;

Мілашовська Ольга Іванівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та музейної справи;

Моргун Алла Володимирівна – к. філол. н., доцент, декан гуманітарного факультету;

Попович Наталія Михайлівна – д-р. пед. н., професор, завідувач кафедри музичного мистецтва;

Прокопович Лідія Сигізмундівна – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій;

Проскура Володимир Федорович – д-р е. н., професор;

Реслер Марина Василівна – д-р е. н., професор, академік Академії економічних наук, декан факультету економіки, управління та інженерії;

Стегней Маріанна Іванівна – д-р. е. н., професор кафедри економіки та фінансів;

Теличко Наталія Вікторівна – д-р. пед. н., професор кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання;

Товканець Ганна Василівна – д-р пед. н., професор, завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти;

Фізеші Октавія Йосипівна – д-р. пед. н., професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту;

Черепаня Наталія Іванівна – к. пед. н., доцент, завідувач кафедри дошкільної та спеціальної освіти;

Черничко Тетяна Вікторівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри економіки та фінансів.

УДК 37.015.3:005.32:37.091.212.7(045)

Шарко А. Є.здобувачка вищої освіти
спеціальність 013 Початкова освіта,
другий (магістерський) рівень вищої освіти,
Мукачівський державний університет**Молнар Т. І.**доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет

МОТИВАЦІЯ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ УСПІШНОСТІ УЧНІВ

У статті окреслено роль мотивації у навчально-пізнавальній діяльності здобувачів початкової освіти. Обґрунтовано методичні прийоми формування мотивації учіння молодших школярів. Акцентовано увагу на тому, що на формування позитивної мотивації до навчання впливає стійкість пізнавальних інтересів, зміст навчального матеріалу, яскравість засобів наочності в процесі його викладання, спрямованість особистості дитини на досягнення освітніх цілей, рівень професійної компетентності вчителя тощо.

Ключові слова: мотив, мотивація навчання, навчально-пізнавальна діяльність, освітній процес, початкова школа.

The article outlines the role of motivation in the educational and cognitive activity of primary school students. The methodological methods of forming motivation for learning of primary school students are substantiated. It is emphasized that the formation of positive motivation to learn is influenced by the stability of cognitive interests, the content of the educational material, the brightness of visual aids in the process of teaching it, the orientation of the child's personality towards achieving educational goals, the level of professional competence of the teacher, etc.

Keywords: motive, motivation to learn, educational and cognitive activity, educational process, primary school.

Сучасна суспільно-політична ситуація в Україні висуває нові вимоги до діяльності школи, головним завданням якої є орієнтація не тільки на засвоєння учнями певної суми знань, а й на розвиток особистості кожного школяра, його моральних, інтелектуальних та творчих здібностей. Нова освітня парадигма повинна забезпечити пізнавальну активність, самостійність та особисту відповідальність учнів, що базуються на добре розвиненій навчально-пізнавальній мотивації особистості.

Постійне зростання обсягу інформації, модернізація та ускладнення освітніх програм висувають до рівня розвитку особистості загалом, і мотиваційної сфери молодшого школяра зокрема чи не найвищі вимоги. Тому формування навчальної мотивації учнів є важливим завданням початкової школи. У зв'язку з цим, зростає інтерес дослідників до чинників успішної навчальної діяльності здобувачів початкової освіти, зокрема, до проблеми мотиваційної обумовленості результатів їхнього учіння.

За даними досліджень українських учених (Н. Бойко, І. Синиця, О. Скрипченко), мотиваційна складова є провідним компонентом навчальної діяльності учнів. На змістову та процесуальну теорії мотивації спираються педагоги С. Гончаренко, І. Підласий, О. Савченко та ін., шукаючи чинники активізації навчально-пізнавальної діяльності школярів. Зусилля науковців і практиків сьогодні спрямовані на дослідження певних організаційних форм та змістових компонентів навчальної діяльності, за яких відбувається посилення мотивації навчання, що оптимізує весь освітній процес.

Мета статті – окреслити роль мотивації у навчально-пізнавальній діяльності здобувачів початкової освіти.

Мотивація є важливим психологічним чинником організації пізнавальної діяльності учнів і основною передумовою осмисленого засвоєння знань та розвитку вмінь. Від характеру мотивів навчальної активності залежить усвідомленість змісту навчального матеріалу, глибина та міцність знань учнів.

Варто зазначити, що основи мотивів навчання закладаються у початковій школі, тому саме молодший шкільний вік має великі резерви формування мотиваційної сфери учнів. Саме на цьому етапі онтогенезу навчальна діяльність є провідною і значущо впливає на поведінку та усталення життєвої позиції дитини в ставленні до світу, до себе, до навколишніх та визначає спрямованість і зміст її активності.

Переважає більшість дослідників [3; 5; 6] трактуєть *мотив* через розуміння внутрішньої потреби, мети, цілі чи інтересу до конкретної діяльності.

У довідковій літературі *мотивація навчання* трактується як сукупність спонукальних чинників, що визначають активність особистості, її систему мотивів, потреб, інтересів, спрямованих на отримання, перетворення і збереження нового досвіду в процесі навчальної діяльності [1].

Академік О. Савченко окреслює низку мотивів, різноманітних за змістом, тривалістю дії та силою впливу, що визначають характер ставлення учнів до навчання, як от: почуття обов'язку, бажання заслужити похвалу вчителя, страх перед покаранням, звичка виконувати вимоги дорослих, пізнавальний інтерес, прагнення утвердитися в класі, бажання порадувати батьків, бажання отримувати схвальні оцінки, прагнення отримати винагороду [5, с. 153]. Зазначені мотиви слугують внутрішніми рушіями навчально-пізнавальної діяльності учня та детермінантами її результативності.

Розвиткові мотивації учіння потрібні стимулювальне середовище та цілеспрямований вплив через систему педагогічних прийомів. Тому загальні умови педагогічного стимулювання слід поєднувати із застосуванням різноманітних методичних прийомів, які безпосередньо працюють на мотиваційний компонент уроку.

Для формування повноцінної мотивації молодших школярів особливо важливим є дотримання таких умов:

- 1) збагачення змісту особистісно орієнтованим цікавим матеріалом;
- 2) утвердження гуманного ставлення до учнів, сприйняття кожної дитини як особистості;

- 3) задоволення потреби у спілкуванні з учителем та однокласниками під час навчання;
- 4) збагачення мислення інтелектуальними почуттями;
- 5) розвиток допитливості та пізнавального інтересу;
- 6) формування адекватної самооцінки своїх можливостей;
- 7) утвердження прагнення до саморозвитку, самовдосконалення;
- 8) використання різних способів педагогічної підтримки, прогнозування можливого розвитку ситуації;
- 9) виховання відповідального ставлення до навчальної праці, зміцнення почуття обов'язку [17].

Як зазначає Т. Грабовська, формуванню пізнавальних мотивів сприяють: оновлення змісту і зміцнення міжпредметних зв'язків, удосконалення методів навчання, розробка і впровадження методів проблемно-розвивального навчання, модернізація структури уроку, розширення форм самостійної роботи на уроці, активізація навчальної діяльності, особлива система роботи з виховання прийомів самоосвіти [3].

Як уважає З. Цвинда, формуванню позитивної мотивації до навчання сприяють, крім того: захоплюючий виклад (цікаві приклади, досліди, факти); незвична форма подання матеріалу, яка викликає в учнів подив; емоційність мовлення вчителя; пізнавальні ігри, суперечки та дискусії; аналіз життєвих ситуацій; пояснення суспільної та особистісної значущості навчання і застосування шкільних знань у дорослому житті [6].

Таким чином, від характеру мотивів навчальної діяльності залежить усвідомленість змісту навчального матеріалу, глибина та міцність знань учнів. На формування мотивів, а відтак і позитивну мотивацію навчальної діяльності, впливає стійкість пізнавальних інтересів, зміст навчального матеріалу, яскравість засобів наочності в процесі його викладання, авторитет педагога в колективі учнів, спрямованість особистості на досягнення освітніх цілей, рівень професійної компетентності вчителя, впровадження інноваційних освітніх технологій тощо. Всі ці умови дуже важливі, тим більше якщо вони застосовуються комплексно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. О. О. Єрошенко. Донецьк: ТОВ «Глорія Трейд», 2012. 864 с.
2. Вітюк В. В. Готовність педагогів до змін в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа». *Педагогічний пошук*. 2017. № 2(94). С. 3–6.
3. Грабовська Т. Формування позитивної мотивації діяльності особистості. *Рідна школа*. 2013. № 4(867). С. 12–14.
4. Малафійк І. В. Дидактика: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2005. 398 с.
5. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник. Київ: Грамота, 2012. 504 с.
6. Цвинда З. І. Інтегроване навчання дієвий засіб формування мотивації учіння молодших школярів. Кривий Ріг, 2019. 61 с.

Охремчук М.В.	ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ	76
Семенчук В. В. Веремчук О.В.	ОРГАНІЗАЦІЙНО-РОЗПОРЯДЧА ДОКУМЕНТАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ФІКСАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ ДІЙ	79
Товканець Г. В. Сідор Ю. І.	ПРОЕКТУВАННЯ УРОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	83
Кузьма-Качур М. І. Троян А. П.	ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ	88
Веремчук О. В. Чепак В. В.	ФОРМУВАННЯ НОРМАТИВНОЇ БАЗИ З ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЛОВОСТВА В УКРАЇНІ	92
Черепаня Н.І. Гулан М.	ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ЧЕРЕЗ ІНТЕРАКТИВНІ ПІЗНАВАЛЬНІ ІГРИ	96
Шарко А. Є. Молнар Т. І.	МОТИВАЦІЯ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ УСПІШНОСТІ УЧНІВ	100
Шуфрич К.Я.	ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОСТОРУ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ДИТЯЧОЇ КРЕАТИВНОСТІ	103
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ		
Миколюк Ц.Є. Лопатовська О.О.	ОСНОВНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	108
Яворський Б.Б. Фрадинський О.А.	ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ВІДМИВАННЯ (ЛЕГАЛІЗАЦІЇ) ТІНЬОВИХ ДОХОДІВ	111

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>